

Kamermuziek

Van dezelfde auteur:

De Verlichting als kraamkamer

Mijn vader bad

Stad van liefde

Soms kijkt de aarde me aan

Odysseus' onvoltooide reis

JABIK
VEENBAAS

KAMER *Gedichten*
MUZIEK

© 2024 Jabik Veenbaas

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Herman van Bostelen

Typografie info@willemgeeraerds.nl

Foto auteur © Tjerk de Reus

NUR 306

ISBN 9789028453746

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

EEN DROOM

ik droomde dat ons oude huis
was ingesneeuwd. de dorpsweg
was verdwenen. opgestoven banken
blokkeerden de deur. alles
veranderde. in de kamer
kwam mijn vader eindelijk tot rust
zijn oorlog werd een schaatstocht
uit een ver verleden zijn wonden
sterren in het ijs
mijn moeder putte uit haar voorraad. we aten
iets dat karig was en goed. waarom
groef niemand ons uit? we schoven
stoelen bij de kachel en zaten nu
heel dicht bij elkaar. hoe blijmoedig
zouden we sterven

WAAROM IK GEEN ORGANIST GEWORDEN BEN

6

een winteravond ik was
over de kraaktrap naar boven gelopen
een boek vol oude meesters onder de arm
nu schoof ik de orgelbank op
blies in mijn handen om ze te warmen
en legde ze op het vergeeld ivoor

de oude muren van de kerk
hoe dik waren ze eigenlijk
en hoe ver strekten daarachter de velden zich uit
waar zich op dit uur niemand meer waagde

soms hield ik op midden in een frase
van een mathematisch uitgebeende fuga
omdat ik iets hoorde
het kon een muis zijn of een uil
maar ook een preek over beëlzebub

ik geloofde al haast niet meer in god
maar meende dan toch nog zijn schaduw te zien
bij het gat met het klokkentouw
fluisterend van ontstellende keuzes
heilige zijn of monster van frankenstein

uiteindelijk restte me niets anders dan de vlucht
over het grindpad langs de doden
in het donker dichterbij dan ooit
naar mensenstemmen en een huis

ook ik had mijn helden en heldinnen
geen halfgoden waren het
of nimfen met gouden lokken
er was een man die de hel had gezien
maar het leven toch niet was verleerd
en een vrouw die liefdevol volhardde
dan was er nog een boerenman
met wie je altijd kon lachen
ik zie hem voor me in zijn blauwe kiel
en zijn vrouw een magere gestalte
in een veel te hoog gesloten jurk
die van me hield alsof ik haar kind was
onsterfelijk waren ze niet
en ze hadden hun tekorten
toch als ik een mens zou worden als zij
dan was mijn leven geslaagd
is dat te hoog gegrepen
dan heb ik in elk geval hun onvolmaaktheid geërfd
ik zie dat alvast
als een veelbelovend begin

MYTHOLOGIE II

8 achilles kreeg een schild
 door hefaistos gewrocht de manke smid
 om wie zo gelachen werd
 door de gluisperige goden
 het mijne werd gesmeed door een vrouw uit één stuk
 die op haar dertiende van school moest
 omdat haar vader stierf
 en door een man die kapotging in de oorlog
 maar op een wonderlijke manier voortleefde
 er staat een klein huis op met een rood pannendak
 een kamer met kolenhaard en harmonium
 en een tuin met een mekkerend geitje
 als ik bedreigd word of wanhopig ben
 dan hef ik mijn glanzende schild
 laat die trojanen maar komen
 ik lust ze rauw

WAAR IK WORTEL

het straatje achter
ik zat op de regenput
zeven jaar was ik
naast me een weckfles met slootwater
waarin een stekelbaars
met glanzend bruine huid

daar stond ineens de grote buurjongen
met vleiende stem
die hem wilde kopen
en aandrang en aandrang
maar ik gaf geen krimp

heel gek in al die jaren
is er niets veranderd
ze kunnen smeken wat ze willen
mijn stekelbaars krijgen ze nooit

RIETPLUIMEN

10

ik denk aan mijn vader
aan zijn onmachtige woede
maar ook aan de rietpluimen die hij meenam
op een herfstdag vol regen
ze waren voor moeder
de vrouw die hem trouw was gebleven
de dag daarop weer een bos
en de dag daarop weer

na een week waren de vazen op
maar op alle kasten stonden pluimen
de kamer leek even de oever
van een heel groot meer

MIJN NAAM

mijn naam had iets ongemakkelijks
hij was een hindernis haast
later pas begreep ik waarom
mijn grootvader had hem gedragen
die avond in de appelhof
achter de hoeve die hij niet aankon
daar vocht hij met een demon
die hem verpletterend versloeg
zo werd mijn naam een klagende schim
die jarenlang ronddoolde
tot mijn onnozele geboorte
toen moest hij getuigen
van herwonnen geloof
pas nu ik ouder word besef ik
hoe hij me bezielt heeft
mijn leven lang
en wat ik hoorde vroeger
als het donker werd
en mijn moeder me riep
taaie hoop
op moeizaam bereikbaar geluk

HERINNERING

voor baukje

12

ik zat aan de lange keukentafel
buiten donkerde het langzaam
de pruimenbomen raakten uit het zicht
tante was naar de stal
ik wachtte

later hoorde ik hoe ze de boze bevocht
met een grauwe jurk zonder bloot
en een aardappel op de borst
die alle kwaad opnam
en dus langzaam zwart werd

maar wat wist ik ervan
daar was ze alweer
met een koker verse melk
die ze zorgvuldig kookte
haar lang en mager lijf
over het fornuis gebogen

en voorwaar het wonder voltrok zich
mijn beker stroomde vol goedhartigheid
damp steeg op
als een dadelijk verhoord gebed

BROEDERLIJK GESPREK

je bent moe zeg je
maar je woede hield je vast
haast te veel voor een leven

13

het oude huis platbranden heeft geen zin
wanneer je nacht op nacht het tegelpad affloopt
om weer naar binnen te gaan

wat zoek je
de middagen monopoly
de stem van joan baez
je bent het vergeten

we hebben toch gelachen
weet je het zeker
er was liefde
bewijs het

schijtton en aanmaakhout
armoede en onmacht
moeder knielt neer met de lucifers
vader vloekt de morgen stijf

denk desnoods aan de schaatstochten
toen was er ook niemand die zei
ijs is eigenlijk bevroren water
wat zijn we uit honger gehouwen
waarvan we huizen bouwen

HITTEGOLF

14

de heetste dag van het jaar
ijsblokjes niet aan te slepen
waar is schaduw
ik duik in de rivier
diep onder water
zo lang mogelijk
een spel van uitersten
dan weer naar boven
een vis hapt naar adem
op de oever de meisjes
steeds jonger
uit het bos de harsgeur
steeds zoeter
het is nu of nooit
hoog boven me een zwaluw
cirkelt haarscherp om de zon
verbrandt
net niet

WINTERGEDICHT

verdomme net nu ik weg moet
rijdt de trein niet
er is sneeuw gevallen
sneeuw ik stap in een andere
die dan weer stopt op een verkeerd perron
verwarring alom
en nog steeds valt er sneeuw
sneeuw: ik beland in een coupé
met een kind van enkele weken
dat lacht naar zijn moeder
sneeuw een vrouw zegt iets vrolijks in het russisch
sneeuw de conducteur wordt passagier
en leest de krant van gisteren
sneeuw ik hoef nergens meer naartoe
want ik ben er al sneeuw
en sneeuw en sneeuw

MIDWINTERZANG

16

het is winter ik reis met vrouw en kind
naar het noorden ach woorden genoeg
maar zal ik ooit mijn laatste angst begraven
dan is daar de vaste stem van mijn moeder
die over de kille zwarte akkers klinkt
'lang leven' hoor ik 'kalm sterven'
en ik ben gerust

KAMERMUZIEK

terwijl wij in de kamer staan
klaagt zachtjes aan het raam
de cello hoe de hoge bomen
schaduwen worden een kleine
zwarte vogel valt

17

en de accordeon antwoordt altijd
keer je terug naar je oude angsten
de liefde die een pijn wordt als
ze verdwijnt een eenzaam zijn
aan het eind

ik zoek je gezicht we drijven nu
steeds verder uit elkaar
ik luister de vuisten gebald
maar roerloos als de bomen buiten
die zoals de cello kalm vertelt
de matte ogen sluiten

ROMANCE

18

je vader was visserman
ooit met het drakenschip
uit het verre noorden gekomen
je was zo blond dat je me herinnerde
aan sneeuwvelden in je ijsblauwe ogen
slopen poolvossen rond
we lazen rilke
het gedicht van de panter achter de staven
dat waren we zelf
maar we braken uit onze kooi
een panternacht lang
je liefde maakte me bang
je was een stil licht en ik ongedurig
maar soms als het stormt denk ik aan je
je zult toch niet de zee zijn opgegaan
of ik zie een vrouw staan
het moet je dochter zijn
want ze heeft jouw poolvossenogen
ze strooit je as uit over het wad
en ik huiver
omdat ook ik gestorven ben

JIJ TOCH

al dagen ben je weg
en nog steeds brandt de zon
je jurk hangt aan de waslijn
geel rood en zwart
als een stille hete vraag
dan steekt de wind op ten antwoord
zwart rood en geel
er vormt zich een bolling een borst
een dij die dansen gaat
als je thuiskomt grijp ik je
rood zwart en geel
en ik sleep je mee
naar een veel heter nog
brandend bed

TAT TUAM ASI

20

echt een kattenmens ben je
geef het maar toe
zielsverwantschap waarschijnlijk
bij gelegenheid jagen
maar liefst genotzuchtig en lui
voor muizen meedogenloos
maar als er een hond aankomt een hoge rug opzetten
en linea recta de boom in
vervolgens urenlang zitten knipogen op een tak
alsof je een topprestatie hebt geleverd
en dromen van je jonge jaren
toen je nog zo heerlijk holde
achter je eigen staart aan